

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Број: 464/13-15
Датум: 15.10.2018.
Београд, Господара Вучића бр. 50

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности од 17.09. 2018. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата мр Владимира Божовића под насловом „Интегритет полиције и корупција у полицији у Србији“, у саставу:

1. проф. др Божидар Бановић, председник,
2. проф. др Зоран Кековић, члан,
3. проф. др Ирена Цајнер Мраовић, члан,

Комисија је проучила достављени рукопис докторске дисертације и Наставно-научном већу подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ

Владимир Божовић рођен је 3. децембра 1970. године у Никшићу, где је завршио средњу школу - смер књижевност. Вишу школу унутрашњих послова, а потом Правни факултет, завршио је у Крагујевцу. Одбранио је магистарску тезу „Корупција и антикорупција, свест са посебним освртом на полицију“ на Правном факултету Универзитета Привредна академија у Новом Саду и стекао звање магистра правних наука. Од 1991. до 1993. године био је председник Савеза студената Виших школа Београда и члан Извршног одбора Савеза студената Београда. Радио је као адвокат и руководиоца Одељења правосуђа и људских права у Координационом центру Владе СРЈ и Републике

Србије за КиМ. Био је адвокат Српске Православне Цркве и Митрополије Црногорско-приморске. Од 2004 – 2007. године, био је помоћник министра полиције и генерални инспектор Ресора јавне безбедности МУП-а Републике Србије, а у 2005. години Национални координатор за полицију и људска права Србије и Црне Горе при Савету Европе. Од 2012. до 2014. обављао је функцију државног секретара МУП РС задуженог за унутрашњу контролу и међународну сарадњу. Од 2014. године до данас ради као саветник министра у Кабинету министра унутрашњих послова, с тим што је од маја 2015. до јуна 2017. године био саветник председника Владе надлежан за регионалну сарадњу и односе са верским заједницама.

Завршио је специјалистичке курсеве и обуке у Србији, САД и Мађарској, програм „ICITAP“ у Босни и Херцеговини, програм „KOKALIS“ Фондације Харвард универзитета о науци и уметности преговарања у Грчкој. Као помоћник министра унутрашњих послова и генерални инспектор, учествовао је на више међународних конференција о борби против корупције у Европској унији.

Посебно издвајамо следеће активности кандидата од значаја за тему докторске дисертације:

У Будимпешти је од 13. до 16. маја 2013. године предводио делегацију МУП-а Републике Србије која је учествовала на 42. Европској регионалној конференцији Интерполових држава чланица у Будимпешти, а којој присуствује 50 европских држава.

У периоду од 14. до 17. октобра 2013. године, учествовао је на састанку Глобалне заједнице у вези са доношењем стратешких смерница за међународну полицију у мировним операцијама, у организацији Уједињених нација - Одељење УН за мировне операције и Института за глобалну безбедност „Durham“ Универзитета у Лондону. На састанку је анализиран нацрт Оквира стратешких смерница за УН полицију у међународним мировним операцијама, а који је израђен након пет одржаних регионалних конференција током 2012. и 2013. године.

У августу 2018. године је на годишњој конференцији Европског удружења за криминологију (*18th Annual Conference of the European Society of Criminology „Crimes Against Humanity-Implications for Modern Criminology“*), која је одржана у Сарајеву (Босна и Херцеговина), излагао на тему „A Comparison of the Serbian Public and Police Officer Views about Police Misconduct“.

У марту 2017. године за рад „Компаративна студија јавног мишљења о корупцији у полицији у Хрватској и Србији“ (*„A Comparative Study of Public Opinion about Police Corruption in Croatia and Serbia“*) добио је награду међународног удружења Академије за кривично-правне науке (*Academy of Criminal Justice Sciences*).

У септембру 2018. године, на међународној конференцији у Љубљани (*Twelfth Biennial International Conference Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe -*

From Common Sense to Evidence-based Policy-making) имао је запажено излагање на тему „Shades of Blue: Exploring the Code of Silence in Croatia and Serbia“.

Оснивач је фонда Петар II Петровић Његош и Центра за стратешке пројекте.

Говори енглески и италијански језик.

Мр Владимир Божовић је до сада објавио следеће радове:

„Привремени Закон о кривичном поступку Косова“, Правни живот, vol. 52/9, 2003.

„Корупција у полицији Србије-актуелно стање“, Право - теорија и пракса, vol.29/1-3, 2012.

„Хуманитарне организације у функцији тероризма“, Зборник радова Међународне конференције „Тероризам као глобална претња“, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитета привредна академија Нови Сад, 2012.

„Лична доказна средства у криминалистици и кривичном процесном праву“, Зборник радова; Сарајево. Бања Лука: Интернационална асоцијација криминалиста, 2013.

Кутњак Ивковић, С., Цајнер Мраовић, И., Божовић, В., Прпровић, Б., и Немец, Н., Public Views about Police Misconduct and Police Integrity in a Comparative Perspective. In Kutnjak Ivkovich, S. and M. Haberfeld (Eds.). *Exploring Police Integrity*. New York: Springer (у штампи).

Докторска дисертација „Интегритет полиције и корупција у полицији у Србији“ написана је на 410 страница, од којих 371 чини основни текст. Састоји се из следећих целина: Увод, Основни појмови, Теоријски оквир, Компаративни приказ интегритета полиције с посебним освртом на постсоцијалистичке земље; Методолошки оквир истраживања; Резултати истраживања са закључним разматрањима.

Приложена литература садржи 247 библиографских одредница и 53 медијска извора. Дисертација садржи 29 табела и 3 графика.

2. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Полазећи од истраживања која као главне разлоге неповерења грађана у полицију наводе проблем корупције, кандидат указује на висок ниво корупције полиције у земљама у транзицији и, истовремено, наводи да Република Србија припада групи оних земаља у којима је корупција присутна у свим сферама друштвеног живота. Ни службене статистике, као ни директни приступи квантитативном и квалитативном истраживању корупције у полицији не дају релевантне резултате у погледу сагледавања опсега и структуре корупције и осталих неприхватљивих понашања у српској полицији. Уместо покушаја директног истраживања и мерења корупције у полицији, кандидат се позива на истраживања која ову појаву мере на индиректан начин, при чему је предмет истраживања професионални интегритет полиције као мера отпорности полиције на корупцију.

У теоријском одређењу истраживања издвајају се доминантни теоријски приступи корупцији у полицији уз истицање разлике у односу на крајњи циљ који постављају –

визију полицијског интегритета. Док традиционални административно-индивидуални приступ који се заснива на теорији „труле јабуке“ дефинише полицијску организацију са високим степеном полицијског интегритета као организацију која се решила свих морално дефицијентних појединаца и која улаже знатне напоре у превенцију уласка таквих особа у полицијски систем, знатно савременији организационо-културолошки приступ, који се заснива на организационој теорији, као полицијску организацију коју карактерише висок ниво полицијског интегритета препознаје ону која је развила професионалну културу нетолерантну према корупцији. Зато је предмет овог истраживања институционални интегритет полиције односно нормативни и вредносни систем полиције који полицију чини отпорном на изазове злоупотребе специфичности полицијског посла. Димензије интегритета, главна истраживачка питања и основне циљеве истраживања кандидат је истакао у уводу овог рада.

Да се не ради о линеарном односу истраживаних феномена говоре и друга истраживања, на која нам кандидат скреће пажњу у теоријском и прелиминарном одређењу предмета истраживања. Она указују и на значај других варијабли које се могу операционализовати кроз четири димензије полицијског интегритета, а то су: организациона правила, свест о санкцијама полицијских службеника, кодекс ћутања и друштвени контекст коруптивног понашања.

На тај начин, створене су претпоставке да се, коришћењем описаног теоријског модела, оствари циљ истраживања, тј. испита актуелни интегритет полиције у Србији, те да се добијени резултати упореде са резултатима у другим земљама, а пре свега са земљама у транзицији. Тиме је општи циљ овог истраживања окренут ка пружању доприноса научној бази истраживачких подухвата на идентификовању, опису и објашњењу суштинских одредница полицијског интегритета као предуслова полицијског легитимитета, у контексту транзиције српског друштва и трансформације државне управе и реформе Министарства унутрашњих послова.

Поред општег, кандидат је идентификовао практични циљ истраживања који се састоји у стварању искуствене евиденције о томе како полицијски службеници у Србији перципирају властити професионални интегритет. Сматрамо да то може корисно послужити доносиоцима политичких одлука да потпуније, ефикасније, квалитетније и поузданије одговоре на изазове реформе српске полиције и проблеме који се односе на изградњу адекватног правног оквира и успостављање принципа владавине права у контексту демократизације српског друштва и његовог укључивања у породицу европских држава.

3. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ОД КОЈИХ СЕ ПОЛАЗИЛО У ИСТРАЖИВАЊУ

Хипотетичка основа условљена је контекстуалним, евалуационим, али, превасходно, експлоративним карактером истраживања, а такође и чињеницом да у Србији

до сада није вршено истраживање полицијског интегритета. С обзиром на то, кандидат је у раду пошао од следеће нулте хипотезе:

Не постоје статистички значајне разлике у димензијама интегритета полиције (прописи, примена прописа, "кодекс ћутања" и утицај друштвене средине) у Србији с обзиром на социодемографске карактеристике (стручна спрема, облик полицијског образовања, дужина стажа у полицији, радно место, годиште, пол) полицијских службеника.

На темељу генералне хипотезе, кандидат је формулисао шест појединачних хипотеза које су верификоване у овом истраживању

Сматрамо да постављене хипотезе задовољавају научне критеријуме теоријске заснованости, проверљивости, и да су омогућиле да се на основу резултата истраживања изврше одређена теоријска уопштавања прихваћеног модела интегритета на праксу полицијских организација које су предмет овог истраживања, као и, уопште, земаља у транзицији. У теоријском делу истраживања садржани су сви неопходни елементи који су омогућили проверу хипотетичког оквира: 1. организациона правила (информисаност и подршка); 2. контрола недоличног понашања (информисаност и ставови о санкцијама); 3. кодекс ћутања (ниво спремности да пријаве неприхватљиво понашање; 4. друштвени контекст (колико тешким се процењују поједина понашања – у корумпираном друштву полицајци су сензибилисани и мање примећују таква понашања).

4. КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Истраживање је реализовано кроз шест сегмената.

У уводном делу, кандидат мр Владимир Божовић проблематизује драматичност и карактер друштвених промена у друштвима у транзицији на крају 20. и почетком 21. века, и у том контексту интегритет полиције земаља окружења као тему од посебног друштвеног значаја и од посебне вредности за савремене студије безбедности. Посебно се намеће питање делегитимизације и релегитимизације српске полиције у овом периоду, при чему, како тврди кандидат, доступна емпиријска сазнања показују празнину и недостатак одговарајућих емпиријских истраживања полицијског интегритета у Србији, што је један од циљева ове докторске дисертације.

У оквиру поглавља *Основни појмови*, кандидат се бави одређењем основних појмова који су коришћени у истраживању. Прецизно је дефинисан категоријални апарат и нормативно и вредносно су одређени појмови полиције, интегритета и корупције, као и њихови феноменолошки корелати у контексту предмета истраживања.

Поглавље *Теоријски оквир* садржајно обухвата два основна теоријска приступа на којима кандидат заснива своје истраживање: административно-индивидуална и организационо-културолошка теорија полицијског интегритета. У односу на обе теорије примењени су исти елементи анализе, тј. основна полазишта, импликације за истраживања полицијског интегритета и импликације за контролу полиције.

У следећем поглављу: *Компаративни приказ интегритета полиције с посебним освртом на постсоцијалистичке земље*, проблематизују се специфичности интегритета полиције у различитим земљама, пре свега у земљама стабилне демократије, у постсоцијалистичким транзиционим земљама; специфичности и у постсоцијалистичким постконфликтним земљама. У овом поглављу кандидат је објаснио утицај комунистичког наслеђа, идеологије и система вредности примерених социјалистичком друштву на транзиционе земље које генерално имају проблем са легитимитетом институција, а у том контексту и са интегритетом полиције. Поред идентификовања проблема у реформи полиције у транзиционим друштвима, њихових сличности и разлика, аналитички оквир истраживања предметних феномена је обухватио: друштвени контекст; легислативу и кључне документе; службене статистике о корупцији и другим неприхватљивим понашањима у полицији; истраживања полицијског интегритета.

Поглавље *Методолошки оквир истраживања* садржи предмет, циљеве и хипотетички оквир истраживања, као и приказ метода које је кандидат користио у истраживању феномена полицијског интегритета, а који су омогућили остваривање циљева истраживања.

Садржајно најобимнији део обухвата приказ *Резултата истраживања*. Они су конципирани као: а) резултати дескриптивне анализе професионалног интегритета полицијских службеника; б) резултати мултиваријантне анализе утицаја социодемографских карактеристика на професионални интегритет полицијских службеника; и в) резултати регресивне анализе утицаја социодемографских карактеристика на професионални интегритет полицијских службеника у коруптивним ситуацијама. Резултати анализе су табеларно приказани по истим елементима, и то: информисаност полицијских службеника о правилима у вези са корупцијом у служби; информисаност полицијских службеника о модалитетима спровођења правила у вези са корупцијом у служби; процене полицијских службеника о тежини појединих облика корупције; спремност полицијских службеника да пријављују поједине облике корупције. Након тога кандидат је приступио дискусији добијених резултата који треба да омогуће индиректна сазнања у вези са корупцијом и другим неприхватљивим понашањима у служби, као и нивоу полицијског интегритета.

У *Закључним разматрањима* кандидат је дао синтезу добијених резултата истраживања, упоредио добијене резултате са постављеним циљевима и хипотезама и одговорио на питање о достигнутом нивоима научног сазнања. У закључку се, такође,

указује на могуће практичне импликације истраживања за реформске процесе полиције у Србији, као и на перспективе будућих истраживања у наведеној области.

5. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат је својим истраживањем дао значајан научни и друштвени допринос студијама безбедности и стицању продубљених и целовитијих сазнања о појави која је до сада мало истраживана. При томе је коришћена обимна и релевантна научна и стручна литература, као и други извори, који су допринели да се истраживању приступи на методолошки исправан и теоријски целовит и мултидисциплинаран увид у расположиву грађу..

У најопштијем смислу, очекује се да ће резултати теоријског и емпиријског истраживања докторске дисертације пружити допринос научној бази на идентификовању, опису и објашњењу суштинских одредница интегритета полиције, у контексту транзиције српског друштва и трансформације државне управе и реформе Министарства унутрашњих послова.

С обзиром да у Србији још није спроведено слично истраживање, резултати истраживања дају сасвим нове научне спознаје о интегритету полиције у Србији и у том смислу омогућују значајне импликације за даље креирање и спровођење антикорупцијских мера.

Комисија сматра да ће, осим доприноса општем фонду научних сазнања и унапређењу сазнања посебних друштвених дисциплина, бројни изведени налази допринети стварању искуствене евиденције о ставовима испитаника о полицијском интегритету као функцији полицијске организације и полицијске културе, што може корисно послужити за виша научна уопштавања од значаја за потпуније, ефикасније, квалитетније и поузданије одговоре на сложене изазове реформе српске полиције.

Сматрамо и да ће резултати добијени емпиријским истраживањем представљати важан допринос антикорупцијским стратегијама, те омогућити смањење уобичајене облике неприхватљивог понашања полицајаца у Србији. Истовремено, унапређење интегритета полиције Републике Србије биће могуће мерити путем повећања поверења грађана у полицију, легитимизацију циљева полицијског рада и подршку јавности у њиховом обликовању у складу са националним интересима и циљевима безбедности.

6. ЗАКЉУЧАК

Структура докторске дисертација представља логички конзистентну целину, садржински усклађену са предметом, циљевима и хипотетичким оквиром истраживања. Поред уводног дела, структура садржи више поглавља и попис библиографских јединица које представљају добру основу за прикупљање релевантних сазнања у складу са предметом и методолошким оквиром истраживања.

Кандидат је изабрао веома актуелну тему докторске дисертације која, уз то, припада научним областима за које је матичан Факултет безбедности. Истраживање и његови резултати могу да помогну кључним доносиоцима политичких одлука у даљем унапређењу и надоградњи реформских процеса, имајући у виду важност изградње полицијског интегритета у борби против корупције у полицији.

На основу изведеног истраживања може се тврдити да је кандидат показао смисао за научно-истраживачки рад на задатој теми која је у складу са до сада показаним научним интересовањем, компетенцијама и професионалним опредељењем кандидата.

Коришћена литература представља веома добру основу за извршена истраживања, што је, уз емпиријска истраживања, омогућило кандидату проверу постављених хипотеза и извођење научно-релевантних закључака. Осим тога, рад је писан разумљивим језиком и стилем.

Анализом и критичком оценом докторске дисертације Комисија закључује да је дисертација мр Владимира Божовића написана у складу са усвојеном пријавом и одобрењем Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду.

7. ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидата мр Владимира Божовића, под насловом: „Интегритет полиције и корупција у полицији у Србији“, представља самостално научно дело и као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено.

Имајући у виду значај истраживања, постигнуте резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата мр Владимира Божовића, под насловом: „Интегритет полиције и корупција у полицији у Србији“ и Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

1. Да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мр Владимира Божовића, под насловом: „Интегритет полиције и корупција у полицији у Србији“,
2. Да стави на увид јавности оцењену дисертацију и ову оцену у законом предвиђеном року,
3. Да Реферат о завршеној докторској дисертацији и своју одлуку о усвајању реферата достави на сагласност надлежном Већу научних области Универзитета у Београду,
4. Да Наставно-научно веће Факултета безбедности, по добијеној сагласности, образује Комисију за одбрану и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

У Београду, 03.10.2018. године

КОМИСИЈА

1. Проф. др Божидар Бановић, председник

2. Проф. др Зоран Кековић, члан

3. Проф. др Ирена Цајнер Мраовић, члан